

FOB 04.190

Polititjenestemandes adgang til at udtale sig offentligt

En vicekriminalkommissær ved Rigspolitechefen der var efterforskningsleder i en drabssag, udtalte sig offentligt om manglende mandskab til efterforskningen af sagen. En vicekriminalinspektør, ligeledes ved Rigspolitechefen, meddelte vicekriminalkommissæren at han ikke måtte udtale sig til pressen om interne forhold i en afdeling hos Rigspolitechefen. Vicekriminalinspektøren bekræftede på et spørgsmål fra vicekriminalkommissæren at han havde fået en "mundkurv".

Efter bestemmelsen i ombudsmandslovens § 17, stk. 1, iværksatte ombudsmanden en undersøgelse. Ombudsmanden udtalte sig generelt om offentligt ansattes ytringsfrihed og udtalte om den konkrete sag at vicekriminalinspektøren ikke var berettiget til, på den måde det var sket, at meddele vicekriminalkommissæren begrænsninger i hans adgang til at udtale sig til pressen. Ombudsmanden mente det var beklageligt at Rigspolitechefen ikke på baggrund af de regler der gælder for offentligt ansattes ytringsfrihed, afgav en dækkende og juridisk korrekt udtalelse i sagen.

Ombudsmanden noterede sig at Rigspolitechefen havde givet tilsagn om i fremtiden at være opmærksom på vigtigheden af at tjenstlige tilkendegivelser i f.eks. sager som den foreliggende formidles med den fornødne præcision.

(J.nr. 2003-2449-815).

I nogle artikler i Politiken for den 11. juli 2003 var det oplyst at der var givet meddelelse fra Rigspolitechefen til medarbejderne ved Rigspolitechefen om at undlade at udtale sig offentligt om manglende mandskab ved efterforskning af en drabssag.

I brev af 11. juli 2003 anmodede ombudsmanden Rigspolitechefen om at modtage underretning om en undersøgelse som det var bebudet at Rigspolitechefen ville iværksætte. Ombudsmanden henviste til ombudsmandslovens § 17, stk. 1.

I anledning af et spørgsmål til justitsministeren fra et folketingsmedlem gav Rigspolitechefen den 21. juli 2003 et bidrag til ministeren til besvarelsen af spørgsmålet om hvorvidt en vicekriminalkommissær havde fået "mundkurv" på i forhold til den kritik der blev rejst af rigspolitiet i forbindelse med den igangværende efterforskning af drabssagen. Ministeren blev i samme forbindelse bedt om at bekræfte at alle offentligt ansatte som en selvfølge har ret til at udtale sig.

Rigspolitechefen anførte følgende i bidraget af 21. juli 2003:

"Mandag den 7. juli 2003 havde vicekriminalinspektøren, der fungerede som leder af Kriminalteknisk Afdeling og Rejsehold, som er en underafdeling i Rigspolitechefens afdeling A, en samtale med den efterforskningsleder, en

FOB 04.190

Ansættelses- og arbejdsret
1.9

Forvaltningsret 112.2

vicekriminalkommissær, der fra Rejseholdet var stillet til rådighed for Politimesteren i Ringsted i forbindelse med drabssagen i (...).

Baggrunden for samtalen var, at der i den forgangne uge havde været betydelig presseomtale af nogle udtalelser fra navnlig kriminalinspektøren i Ringsted Politi om problemer med at få tilstrækkelig efterforskningsbistand stillet til rådighed i drabssagen. Disse problemer var løst, og mandag morgen var der tilført yderligere 21 efterforskere til drabssagen.

Efterforskningslederen fra Rejseholdet, der som nævnt er en chargeret medarbejder, mellemlider i Rigspolitiet, havde også i ugens løb udtalt sig til pressen og givet udtryk for, at problemerne med at få efterforskningsassistance skyldtes den strukturomlægning i Afdeling A, der var trådt i kraft den 1. april 2002. Bl.a. havde han sagt: 'Før kunne vi have mødt med tolv til femten garvede drabsefterforskere, samme dag som vi blev tilkaldt. Nu kan vi kun stille med tre til fire af slagsen.'

Vicekriminalinspektøren var uenig i disse udtalelser, der også var med til at flytte fokus fra opklaringen af den meget alvorlige forbrydelse. Vicekriminalinspektøren tilkendegav herefter over for vicekriminalkommissæren, at denne ikke måtte udtale sig til pressen om interne forhold om struktur m.v. i Afdeling A, men at han måtte udtale sig som efterforskningsleder i relation til drabssagen efter nærmere aftale med Politimesteren i Ringsted.

På direkte spørgsmål om han havde fået 'mundkurv' på, var svaret fra vicekriminalinspektøren: 'Ja, når det vedrører interne forhold.' Tilkendegivelsen var i øvrigt i overensstemmelse med den kommunikationspolitik, der var vedtaget i afdelingens samarbejdsudvalg, og hvorefter spørgsmål fra pressen af mere generel karakter, herunder f.eks. om strukturomlægningen i Rigspolitiet, skulle henvises til kriminalinspektøren eller vicekriminalinspektøren i afdelingen.

På den således beskrevne baggrund finder Rigspolitichefen ikke grundlag for at kritisere den tilkendegivelse, der blev meddelt vicekriminalkommissæren den 7. juli 2003.

Rigspolitichefen lægger hermed navnlig vægt på, at vicekriminalkommissæren allerede havde udtalt sig til pressen, at udtalelserne også efter Rigspolitichefens opfattelse var faktuel forkerte og misvisende og havde skabt unødigt bekymring for mulighederne for at opklare forbrydelsen, at assistancespørgsmålet var løst, og at det derfor var rigtigt, at vicekriminalkommissæren under sit fortsatte virke som efterforskningsleder i drabssagen i (...) begrænsede sine udtalelser til pressen til sagsrelaterede spørgsmål.

..."

Ombudsmanden modtog en ligelydende udtalelse fra Rigspolitichefen.

I brev af 22. juli 2003 anmodede ombudsmanden Rigspolitichefen om at sende ombudsmanden et eksemplar af den omtalte uskrevne kommunikationspolitik, eventuelt i form af referat fra samarbejdsudvalgsmøde.

Rigspolitichefen oplyste herefter følgende i brev af 5. august 2003:

"I den anledning kan det oplyses, at det er den generelt gældende kommunikationspolitik i Rigspolitiet, at spørgsmål fra pressen af den karakter, der er nævnt i skrivelsen af 21. juli 2003, forelægges for rigspolitichefen eller eventuelt en af vicerigspoliticheferne/politimestrene - typisk via kommunikationsrådgiveren. Efter de fornødne interne drøftelser tager Rigspolitiets øverste ledelse, ofte rigspolitichefen, stilling til, hvilken opfattelse Rigspolitiet skal have til det rejste spørgsmål, og hvem der skal give udtryk for denne opfattelse på Rigspolitiets vegne.

I den forbindelse er der i et referat af et samarbejdsudvalgsmøde i Kriminalteknisk Afdeling og Rejsehold i december 2002 anført følgende:

‘PRESSEPOLITIK I KTA OG REJSEHOLD.

Frank Jensen redegjorde for fremgangsmåden. På lokalt plan skal tingene forelægges Frank Jensen og Bent Espensen, der i hvert tilfælde vil kontakte Rigspolicefens kommunikationsrådgiver.

...’

De nævnte personer er kriminalinspektøren og vicekriminalinspektøren i afdelingen.”

I brev af 13. august 2003 til Rigspolicefens ombudsmanden herefter følgende:

“Det der er anført i Rigspolicefens brev af 5. august 2003 om Rigspolicefens kommunikationspolitik, forstår jeg således at det *alene* angår spørgsmålet om hvem der kan udtale sig på vegne af Rigspolicefens.

Dette giver for så vidt ikke anledning til noget, ud over at jeg bemærker at henvisningen til disse regler er uden relevans hvis det lægges til grund at vicekriminalkommissæren udtalte sig på egne vegne (som privat person) og ikke på Rigspolicefens vegne.

Det afgørende spørgsmål for bedømmelsen af sagen er om vicekriminalkommissæren udtalte sig på egne vegne eller på Rigspolicefens vegne, eller mest naturligt måtte opfattes som udtalende sig på den ene eller den anden måde.

I brevet af 21. juli 2003 har Rigspolicefens oplyst om vicekriminalkommissærens udtalelser til pressen:

‘at problemerne med at få efterforskningsassistance skyldtes den strukturlægning i Afdeling A, der var trådt i kraft den 1. april 2002. Bl.a. havde han sagt: ‘Før kunne vi have mødt med tolv til femten garvede drabsefterforskere, samme dag som vi blev tilkaldt. Nu kan vi kun stille med tre til fire af slagsen’.

Rigspolicefens har videre oplyst at vicekriminalinspektøren meddelte vicekriminalkommissæren at han ‘ikke måtte udtale sig til pressen om interne forhold om struktur m.v. i Afdeling A (...)’.

Jeg anmoder Rigspolicefens om at udtale sig om hvorvidt Rigspolicefens ved sin stillingtagen til sagen har lagt til grund at vicekriminalkommissæren udtalte sig på egne vegne eller på Rigspolicefens vegne, og om vicekriminalinspektørens forbud alene dækkede udtalelser på Rigspolicefens vegne eller også dækkede udtalelser på kriminalkommissærens egne vegne.

Der kan eventuelt være anledning til forinden at indhente udtalelser fra vicekriminalkommissæren og vicekriminalinspektøren.

Jeg bemærker endvidere at jeg umiddelbart ikke forstår hvilken betydning det har for bedømmelsen af den foreliggende sag - spørgsmålet om en offentligt ansats mulighed for at udtale sig til pressen - at den pågældende allerede havde udtalt sig til pressen, samt at spørgsmålet om assistance var løst.

For så vidt angår spørgsmålet om udtalelsernes indholdsmæssige korrekthed, henleder jeg opmærksomheden på Rigspolicefens mulighed for i givet fald over for pressen at berigtige oplysningerne.

Jeg anmoder om at Rigspolicefens udtalelse tilbagesendes gennem Justitsministeriet som jeg ligeledes anmoder om en udtalelse.”

I en udtalelse af 19. august 2003 til Justitsministeriet anførte Rigspolitechefen følgende:

“Den tilkendegivelse, vicekriminalinspektøren meddelte vicekriminalkommis­ særen den 7. juli 2003, gik ud på, at vicekriminalkommis­ særen under sit fortsatte virke som efterforskningsleder i drabssagen i (...) skulle begrænse sine udtalelser til sagsrelaterede spørgsmål, og at han på den tidligere beskrevne baggrund ikke længere samtidig (på arbejdsstedet og i arbejdstiden) over for pressen måtte give udtryk for sin egen personlige opfattelse af interne forhold - omstruktureringen i Rigspolitiets afdeling A.

Efter udførelsen af denne arbejdsopgave skal vicekriminalkommis­ særen, når det drejer sig om at udtale sig på Rigspolitiets vegne, følge den gældende kommunikationspolitik, mens han i øvrigt har den yringsfrihed til at udtale sig som privatperson, som tilkommer offentligt ansatte, og herunder f.eks. kan kritisere Rigspolitiet og beslutninger, truffet af Rigspolitiets ledelse også bl.a. om strukturspørgsmål, ressourcer m.v.”

Justitsministeriet anførte følgende i en udtalelse af 26. marts 2004:

“Justitsministeriet kan henholde sig til den fremstilling af sagens faktiske om­ stændigheder, der fremgår af den nævnte skrivelse samt af Rigspolitechefens skrivelser af 21. juli og 5. august 2003 til ombudsmanden.

Med hensyn til de rejste spørgsmål om offentligt ansattes yringsfrihed skal Justitsministeriet herefter bemærke følgende:

Den del af den pågældende vicekriminalinspektørs tilkendegivelse, der gik ud på, at vicekriminalkommis­ særen ‘under sit fortsatte virke som efterforsknings­ leder i drabssagen i ... skulle begrænse sine udtalelser til sagsrelaterede spørgsmål’ (jf. Rigspolitechefens skrivelse af 19. august 2003), kan ikke give Justitsministeriet anledning til bemærkninger.

Det skyldes, at der her var tale om en fastlæggelse af vicekriminalkommis­ særens adgang til at udtale sig til pressen på *Rigspolitiets* vegne, og at vicekri­ minalkommis­ særen derfor var underlagt Rigspolitechefens almindelige instruk­ tionsbeføjelse, jf. bl.a. Hans Gammeltoft-Hansen m.fl., Forvaltningsret (2. udg., 2004 [2002; min rettelse]), side 186 f.

Den anden del af vicekriminalinspektørens tilkendegivelse er i skrivelsen af 19. august 2003 beskrevet således, at vicekriminalkommis­ særen ikke ‘på ar­ bejdsstedet og i arbejdstiden over for pressen måtte give udtryk for sin egen personlige opfattelse af de interne forhold - omstruktureringen i Rigspolitiets afdeling A’.

Justitsministeriet lægger til grund, at de udtalelser om ressourcemæssige for­ hold i Rigspolitiet, som var grundlaget for tilkendegivelsen, var fremsat af vi­ cekriminalkommis­ særen på *egne* vegne. Det indebærer, at udtalelserne - og reaktionen på dem - skal vurderes i lyset af forvaltningsrettens almindelige principper om offentligt ansattes yringsfrihed, jf. bl.a. Hans Gammeltoft- Hansen m.fl., a.st., side 180 ff.

Efter det, der er anført bl.a. i Rigspolitechefens skrivelse af 21. juli 2003 til om­ budsmanden, lægger Justitsministeriet endvidere til grund, at de pågældende udtalelser var faktisk forkerte og misvisende.

På den baggrund - og i lyset af de øvrige omstændigheder, der er anført i den nævnte skrivelse - finder Justitsministeriet ligesom Rigspolitechefen, at vice­ kriminalkommis­ særen ikke var berettiget til at fremkomme med disse udtalel­ ser. Det er således almindeligt antaget, at offentligt ansatte ikke i kraft af de­ res yringsfrihed er berettiget til at fremsætte urigtige udtalelser om væsentlige

forhold inden for deres tjenesteområde, jf. bl.a. Hans Gammeltoft-Hansen, a.st., side 185.

Justitsministeriet kan derfor tilslutte sig, at der har været grundlag for en tjenstlig reaktion over for vicekriminalkommissæren.

Den tjenstlige reaktion, som vicekriminalinspektøren iværksatte i den foreliggende sag, er - som omtalt ovenfor - beskrevet således, at vicekriminalkommissæren ikke på arbejdsstedet og i arbejdstiden over for pressen måtte give udtryk for sin egen personlige opfattelse af de interne strukturforhold i Rigspolitiets afdeling A.

Rigspolitichefen har over for Justitsministeriet efterfølgende præciseret, at sigtet hermed fra vicekriminalinspektørens side var over for vicekriminalkommissæren at tilkendegive, at de oplysninger om konsekvenserne af omstruktureringen i Rigspolitiets afdeling A, som vicekriminalkommissæren var fremkommet med, var faktisk forkerte og misvisende, og at vicekriminalkommissæren derfor ikke på ny måtte fremkomme med sådanne urigtige eller misvisende udtalelser vedrørende dette spørgsmål.

Justitsministeriet kan tilslutte sig, at der var grundlag for en sådan tilkendegivelse, jf. det, der er anført ovenfor.

Rigspolitichefen har over for Justitsministeriet yderligere oplyst, at han er opmærksom på, at vicekriminalinspektørens tilkendegivelse - der blev meddelt mundtligt og under omstændigheder, som var præget af meget betydelig travlhed i forbindelse med den verserende drabsefterforskning - kunne have været mere præcist formuleret. I den forbindelse har Rigspolitichefen tilkendegivet, at man - bl.a. i lyset af den omhandlede sag - vil være yderligere opmærksom på vigtigheden af, at tjenstlige tilkendegivelser i f.eks. sager som den foreliggende formuleres med den fornødne præcision.

Justitsministeriet kan tilslutte sig det anførte.

Justitsministeriet skal meget beklage den lange sagsbehandlingstid.”

Ombudsmandens udtalelse

“1. Retsgrundlag

a. Grundlovens § 77 har følgende indhold:

‘Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde påny indføres.’

Bestemmelsen må forstås således at den er til hinder for at der etableres censurordninger, herunder en ordning hvorefter ansatte i den offentlige forvaltning kan forbydes som privatpersoner at ytre sig offentligt om deres arbejdsplads. Den beskytter således den formelle ytringsfrihed.

Efter ordlyden beskytter bestemmelsen ikke den materielle ytringsfrihed, dvs. den beskytter ikke imod at det ved lov eller ved andre retskilder bestemmes at ytringer af et bestemt indhold skal anses for retsstridige, eventuelt strafbare. En vis beskyttelse af den materielle ytringsfrihed føl-

ger af andre grundlovsbestemmelser, bl.a. grundlovens § 31 (om den almindelige valgret) samt §§ 68-70 (om religionsfrihed). Desuden indeholder den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 10 en beskyttelse af den materielle ytringsfrihed.

Lovfastsatte begrænsninger i den materielle ytringsfrihed er for offentligt ansattes vedkommende bl.a. fastsat i reglerne om tavshedspligt, jf. straffelovens §§ 152-152 f samt kapitel 8 i forvaltningsloven.

b. Ledelsen af en myndighed har bestemmelsen om hvem der har adgang til at udtale sig offentligt på myndighedens vegne. Der er således ikke noget i vejen for at ledelsen generelt eller i et konkret tilfælde bestemmer at det alene er ledelsen selv der har adgang til at udtale sig offentligt på myndighedens vegne.

Spørgsmålet om offentligt ansattes ytringsfrihed har navnlig interesse for så vidt angår adgangen for den ansatte til på egne vegne (som privatperson) at udtale sig offentligt om forhold på arbejdspladsen. Som udgangspunkt har den offentligt ansatte fuld adgang til som privatperson at udtale sig om emner der vedrører myndigheden, men han har da pligt til at gøre det klart at han ikke udtaler sig på myndighedens vegne. Adgangen til at ytre sig er imidlertid begrænset af den ulovbestemte loyalitetspligt. Jeg har flere gange tidligere udlagt indholdet af den ulovbestemte loyalitetspligts betydning for de offentligt ansattes ytringsfrihed. Jeg har formuleret min opfattelse på denne måde:

‘ ...

Ved besvarelsen af det centrale spørgsmål om, hvorvidt der gælder særlige begrænsninger for offentligt ansattes ytringsfrihed i forhold til den ytringsfrihed, der gælder for borgerne i almindelighed, er udgangspunktet utvivlsomt, at offentligt ansatte har ganske samme frihed som andre til at deltage i den offentlige debat. Det store antal offentligt ansatte taler afgørende imod, at der skulle gælde almindelige begrænsninger for offentligt ansattes ytringsfrihed. Sådanne begrænsninger ville være uforenelige med de hensyn, der ligger bag grundlovens bestemmelser om den demokratiske styreform og den herved forudsatte materielle ytringsfrihed.

Det er dog antaget, at hensynet til offentlige myndigheders interne beslutningsproces og funktionsevne i *særlige* tilfælde kan føre til en begrænsning af de ansattes ytringsfrihed. Det er næppe muligt at give en fuldstændig beskrivelse af, hvornår, i hvilket omfang og for hvilke ansatte sådanne særlige begrænsninger gælder. Men der kan anføres nogle hovedsynspunkter:

1. Begrænsningerne omfatter alene udtalelser vedrørende sager inden for de pågældendes eget arbejdsområde. Offentligt ansatte har samme frihed som andre borgere til at udtale sig om sager på forvaltningsområder, som de ikke har berøring med i deres daglige arbejde.

2. Ved udtalelse inden for eget arbejdsområde er det af betydning, om den pågældende som led i sit arbejde har været (eller er) aktivt medvirkende i myndighedens beslutningsproces. Begrænsningerne vil i almindelighed ikke omfatte ansatte med en funktion, der ligger fjernt fra de politiske eller administrative beslutningstagere.

3. Det spiller en rolle, om udtalelserne fremsættes før eller efter, at en beslutning er truffet. Adgangen til at udtale sig, inden en sag er afgjort, kan - af hensyn til beskyttelse af den interne beslutningsproces - være noget snævrere end adgangen til at udtale sig senere.

4. Det ligger efter praksis fast, at offentligt ansatte har en vidtgående frihed til at udtale sig om ressourcspørgsmål inden for eget arbejdsområde, hvor spørgsmålet kan have væsentlig betydning for medarbejdernes fremtidige ansættelses- og arbejdsforhold.

Det følger af det anførte, dels at der kræves særlige tungtvejende grunde for at anerkende begrænsninger i offentligt ansattes ytringsfrihed, dels at disse grunde normalt kun vil foreligge i forhold til centralt placerede medarbejdere, der deltager eller har deltaget i den omstridte beslutnings tilblivelse.

Jeg henviser i øvrigt til Bent Christensens resposum vedrørende offentligt ansattes ytringsfrihed, der er gengivet i Juristen for 1980, s. 85 ff.

...'

(Folketingets Ombudsmands beretning for 1987, s. 237).

2. Vurderingen af den foreliggende sag

a. Jeg er bekendt med at Justitsministeriet og Rigspolitchefen efter afgivelsen af Rigspolitchefens udtalelse af 19. august 2003 har afholdt møder. I det følgende ser jeg bort fra indholdet af udtalelsen af 19. august 2003 med undtagelse af nogle enkelte bemærkninger nedenfor under punkt e. Jeg betragter Justitsministeriets udtalelse af 26. marts 2004 som dækkende for både Rigspolitchefens og Justitsministeriets vurdering af sagen. Jeg henviser herved også til det som Justitsministeriet har anført om at ministeriet henholder sig 'til den fremstilling af sagens faktiske omstændigheder, der fremgår af de nævnte skrivelser (...)'.
(...)

b. Jeg har ikke præcist kendskab til hvad vicekriminalinspektøren den 7. juli 2003 meddelte vicekriminalkommissæren. Ved min bedømmelse af sagen lægger jeg på grundlag af de foreliggende oplysninger (navnlig Rigspolitichefens udtalelse af 21. juli 2003) følgende til grund:

Vicekriminalkommissæren havde i tiden op til den 7. juli 2003 over for pressen givet udtryk for den opfattelse at problemer med efterforskningsassistance skyldtes den strukturomlægning i afdeling A der var trådt i kraft den 1. april 2002. Vicekriminalkommissæren havde i den forbindelse udtalt: 'Før kunne vi have mødt med tolv til femten garvede drabsefterforskere, samme dag som vi blev tilkaldt. Nu kan vi kun stille med tre til fire af slagsen.'

Vicekriminalinspektøren havde herefter den 7. juli 2003 meddelt vicekriminalkommissæren at han ikke måtte udtale sig til pressen om interne forhold om struktur mv. i afdeling A. Han måtte (alene) udtale sig som efterforskningsleder i relation til drabssagen efter nærmere aftale med Politimesteren i Ringsted.

Vicekriminalkommissæren havde da spurgt om han havde fået 'mundkurv' på. Hertil havde vicekriminalinspektøren svaret at det var tilfældet vedrørende interne forhold.

Jeg lægger endvidere til grund at vicekriminalinspektøren ikke i forbindelse med sin udtalelse gjorde det klart for vicekriminalkommissæren at hans tilkendegivelse ('mundkurven') alene dækkede over vicekriminalkommissærens adgang til at udtale sig på Rigspolitichefens vegne. Jeg lægger også til grund at vicekriminalinspektøren ikke tilkendegav over for vicekriminalkommissæren at de oplysninger som han havde givet til pressen, var faktisk forkerte, og gav en nærmere begrundelse for hvorfor dette var tilfældet. Om de allerede givne oplysninger faktisk var forkerte - som senere anført af Rigspolitichefen og Justitsministeriet - finder jeg det uforholdsmæssigt at undersøge for at tage stilling til sagen. Hvis oplysningerne var faktisk forkerte, foreligger spørgsmålet om hvorvidt vicekriminalkommissæren da han fremsatte sine udtalelser, vidste eller burde vide dette. Dette spørgsmål er ikke belyst i sagen, og det har for så vidt ikke betydning for spørgsmålet om vicekriminalkommissærens adgang til i fremtiden at udtale sig til pressen. Om spørgsmålet kan jeg i øvrigt henviser til den sag der er omtalt i Folketingets Ombudsmands beretning for 1995, s. 381 (s. 396).

Justitsministeriet har ved ministeriets bedømmelse af sagen i brevet af 26. marts 2004 valgt at tage udgangspunkt i to citater fra Rigspolitichefens brev af 19. august 2003. Jeg går ud fra at der ikke er tale om at ministeriet herved tager afstand fra den beskrivelse af indholdet af tilkendegivelserne der er anført i Rigspolitichefens udtalelse af 21. juli 2003.

c. Vicekriminalinspektørens tilkendegivelse til vicekriminalkommissæren var rettet mod hans adgang til i fremtiden at udtale sig til pressen. Som det fremgår af det der er anført ovenfor, var der intet i vejen for at vicekriminalinspektøren kunne have givet den meddelelse som han gav vicekriminalkommissæren den 7. juli 2003, forudsat at han samtidig havde tilkendegivet at der alene var tale om et forbud mod i fremtiden at udtale sig på Rigspolitechefens vegne, dvs. at vicekriminalkommissæren ved sine eventuelle fremtidige udtalelser måtte præcisere at han talte på egne vegne. Der var heller ikke noget i vejen for at vicekriminalinspektøren kunne have meddelt vicekriminalkommissæren at hans allerede faldne udtalelser til pressen indeholdt forkerte faktuelle oplysninger, og at vicekriminalkommissæren måtte afholde sig fra i fremtiden også som privatperson at fremkomme med urigtige oplysninger. Det havde da efter min opfattelse været påkrævet at vicekriminalinspektøren havde redegjort nærmere for hvori det fejlagtige i oplysningerne bestod. Som nævnt kan jeg ikke lægge til grund at vicekriminalinspektøren meddelte vicekriminalkommissæren at de allerede faldne udtalelser var forkerte, med en nærmere angivelse af hvori det urigtige bestod. Der er således efter min opfattelse ikke tale om at vicekriminalkommissæren har fået meddelt en tjenstlig reaktion i anledning af de allerede faldne udtalelser. Jeg forstår da også det der er anført i Justitsministeriets udtalelse af 26. marts 2004 om en 'tjenstlig reaktion', som alene sigtende mod vicekriminalkommissærens adgang til i fremtiden at udtale sig offentligt.

d. Vicekriminalinspektørens meddelelse den 7. juli 2003 var efter min opfattelse overordentlig upræcis i relation til det beskrevne retsgrundlag for offentligt ansattes ytringsfrihed. Dette kan vel til dels tilskrives den presede situation der da forelå. En sådan presset situation forelå imidlertid ikke da Rigspolitechefen afgav udtalelsen af 21. juli 2003.

Når vicekriminalinspektørens meddelelse den 7. juli 2003 også ses i sammenhæng med at spørgsmålet om hvorvidt der var tale om en 'mundkurv', blev besvaret bekræftende, er det min opfattelse at det var uberettiget at vicekriminalinspektøren på den måde som det skete den 7. juli 2003, meddelte vicekriminalkommissæren begrænsninger i hans adgang til at udtale sig til pressen. Min opfattelse dækker hele vicekriminalinspektørens meddelelse. Og jeg finder det beklageligt at Rigspolitechefen ikke - første gang i brevet af 21. juli 2003 - på baggrund af de regler der gælder for offentligt ansattes ytringsfrihed, afgav en dækkende og juridisk korrekt udtalelse.

e. Til noget af det som Rigspolitechefen og Justitsministeriet under sagen har anført, bemærker jeg:

Rigspolitechefen har i udtalelsen af 21. juli 2003 som begrundelse for ikke at kritisere vicekriminalinspektøren også lagt vægt på at vicekriminal-

kommissæren allerede havde udtalt sig til pressen. Dette er efter min opfattelse uden betydning for i hvilket omfang vicekriminalkommissæren skulle være afskåret fra i fremtiden at udtale sig til pressen. Rigspolitchefen har også tillagt det betydning at assistancespørgsmålet var løst. Heller ikke dette forhold kan efter min opfattelse tillægges betydning.

Rigspolitchefen tillægger det tilsyneladende betydning (udtalelsen af 19. august 2003) om udtalelsen fremkommer i arbejdstiden og/eller fra arbejdsstedet. Ved bedømmelse af offentligt ansattes ytringsfrihed er der efter min opfattelse ikke grundlag for at inddrage dette kriterium, bortset fra den betydning det eventuelt kan have for den ansattes eget ansvar for at hans udtalelser ikke fejlagtigt vil kunne opfattes som fremsat på myndighedens vegne.

I udtalelsen af 19. august 2003 giver Rigspolitchefen tilsyneladende udtryk for den opfattelse at vicekriminalkommissæren i den tid da han virkede som efterforskningsleder ('under sit fortsatte virke som efterforskningsleder'), var underkastet særlige begrænsninger i sin ytringsfrihed, og at det først var efter 'udførelsen af denne arbejdsopgave' at han var omfattet af de almindelige regler om offentligt ansattes ytringsfrihed. Rigspolitchefen har ikke nærmere argumenteret for denne sondring. Efter min opfattelse er der ikke belæg for en sådan sondring medmindre der herved i dette konkrete tilfælde sigtes til det ovenfor anførte om den ulovbestemte loyalitetspligt.

f. Jeg har noteret mig at Rigspolitchefen i fremtiden vil være (yderligere) opmærksom på vigtigheden af at tjenstlige tilkendegivelser i f.eks. sager som den foreliggende formidles med den fornødne præcision. Jeg er enig i at den foreliggende sag viser at der er behov for det."

NOTER: (*) FOB 1987, s. 237, og FOB 1995, s. 381.